

Д.М. САРСЕКУЛОВА¹, Г.Н. ЖОЛТАЕВА², Г.С. МАЙЛЫБАЕВА³, А.Е. АХМЕТСАПА⁴

¹И. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті
(Талдықорған, Қазақстан)
1295dd@mail.ru, gnzh1661@mail.ru, gulmirasabyr@mail.ru

БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМІНІҢ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚИТУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТІ

Аңдатпа

Мақалада қоғамдық және экономикалық өмірдегі өзгерістерге байланысты қазіргі уақытта мұғалімдердің қашықтықтан оқыту жағдайында кәсіби-шығармашылық іс-әрекетке дайындығын қалыптастыру мәселесінің өзектілігі негізделген. Қашықтан оқыту жүйесінде АКТ-ны мен цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану арқылы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру және дамытуға назар аударылады.

Теориялық зерттеулер мен білім беру тәжірибесін талдау негізінде сабақта оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту қағидаларды анықталған. Оқу іс-әрекетінде оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда бастауыш мектептің білім беру бағдарламасы мазмұнының мүмкіндіктері көрсетілген.

Бастауыш сыныптың оқу үдерісінде білім беруге арналған, сонымен қатар оқушылардың шығармашылық қабілеттерін қалыптастырып, дамытуға ықпал ететін ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, цифрлық білім беру ресурстарының түрлері, олардың қысқаша сипаттамасы және мүмкіндіктері баяндалған. Сонымен қатар математика пәні бойынша шығармашылық жұмыстарды қамтитын онлайн-сабақтың қысқамерзімді жоспарының үлгісі ұсынылған.

Түйін сөздер: бастауыш сынып мұғалімдері; қашықтықтан оқыту; шығармашылық іс-әрекет; цифрлық білім беру ресурстары; онлайн платформалар.

Мақала ҚР Білім және ғылым министрлігінің гранттық қаржыландыруы бойынша АР08856314 «Оқушыларды қашықтықтан оқытуға педагогтердің дайындығын қалыптастыру» тақырыбында орындалатын ғылыми жоба аясында дайындалған.

Д.М. САРСЕКУЛОВА, Г.Н. ЖОЛТАЕВА, Г.С. МАЙЛЫБАЕВА, А.Е. АХМЕТСАПА

*Жетісуский университет имени И.Жансугурова
(Талдықорған, Казахстан)*

ТВОРЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Аннотация

В статье в связи с происходящими в настоящее время в общественной и экономической жизни изменениями обоснована актуальность проблемы формирования готовности педагогов к профессионально-творческой деятельности в условиях дистанционного обучения. Обращается внимание на формирование и развитие творческих способностей учащихся в условиях дистанционного обучения посредством использования ИКТ и цифровых образовательных ресурсов. На основе анализа теоретических исследований и образовательной практики определены принципы развития творческих способностей учащихся на уроках. Показаны возможности содержания образовательной программы начальной школы в развитии творческих способностей учащихся в учебной деятельности. Описаны виды, краткая

характеристика информационно-коммуникационных технологий и цифровых образовательных ресурсов, предназначенных для учебного процесса начальной школы, а также их возможности в формировании и развитии творческих способностей учащихся. Также представлен образец краткосрочного плана онлайн-урока по математике, включающего творческие работы.

Ключевые слова: учителя начальных классов; дистанционное обучение; творческая деятельность; цифровые образовательные ресурсы; онлайн платформы.

D.M. SARSEKULOVA, G.N. ZHOLTAYEVA, G.S. MAILYBAYEVA, A.E. AKHMETSAPA

*Zhetysu University named after I.Zhansugurov
(Taldykorgan, Kazakhstan)*

CREATIVE ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

Abstract

In the article, in connection with the changes currently taking place in social and economic life, the urgency of the problem of formation of teachers' readiness for professional and creative activity in the conditions of distance learning is substantiated. Attention is drawn to the formation and development of creative abilities of students in the conditions of distance learning through the use of ICT and digital educational resources. Based on the analysis of theoretical research and educational practice, the principles of the development of creative abilities of students in the classroom are determined. The possibilities of the content of the educational program of primary school in the development of creative abilities of students in educational activities are shown. The types, brief characteristics of information and communication technologies and digital educational resources intended for the educational process of primary school, as well as their capabilities in the formation and development of creative abilities of students are described. There is also a sample of a short-term plan for an online math lesson, including creative work.

Keywords: primary school teachers; distance learning; creative activity; digital educational resources; online platforms.

Кіріспе. Қоғамдық және экономикалық өмірдегі өзгерістер жаңа білімді меңгеруге, жаңа жағдайларға тез бейімделуге, сонымен бірге өмірлік маңызды әлеуметтік процестердің жүруіне әсер етуге, өз бетінше ерекше ойлауға, кездесетін проблемаларды шығармашылық тұрғыдан шешуге қабілетті жан-жақты дамыған тұлғаны тәрбиелеудің жаңа міндеттерін алға тартты.

Вирустық пандемияға байланысты карантин жағдайында өзін-өзі оқшаулаумен бүкіл әлем бойынша дәстүрлі аудиториялық білім берудің орнына қашықтықтан оқытудың әртүрлі нысандары келді. Мұндай жоспарланбаған көшу білім беру процесіне қатысушылардың барлығында, бірінші кезекте педагогтарда елеулі объективті қиындықтар туғызды. Яғни бүгінгі күннің шындығы пандемия немесе басқа да еңсерілмейтін күштің жағдайында қашық-

тықтан оқытудың маңыздылығын көрсетеді. Осыған байланысты қазіргі уақытта мұғалімдердің оқушыларды қашықтықтан оқытуда кәсіби-шығармашылық іс-әрекетке дайындығын қалыптастыру мәселесі өзекті болып отыр.

Әлемдік білім беру процесін дамытудың маңызды және тұрақты үрдістерінің бірі оқытуда заманауи ақпараттық технологиялар мен цифрлық білім беру ресурстарын қолдану болып табылады. Қашықтықтан оқыту технологиялары өткен педагогикалық тәжірибеге негізделіп, жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологиялар кешенін жүйелі қолдану арқылы білім беру процесіне инновациялық бағыт беріп, білім беру ортасының жаңа деңгейге ауысуына мүмкіндік береді. Бастауыш сынып мұғалімнің қашықтықтан оқыту жағдайында сабақта цифрлық білім беру

ресурстарын шебер, оқушыларға қызықты етіп пайдалануы оқу материалын ұсынуда қосымша нәтижелі мүмкіндіктерге жол ашады. Қашықтан оқыту жүйесінде әртүрлі деңгейдегі телекоммуникациялық желілер мен әртүрлі мақсаттағы дидактикалық қолдау кеңінен қолданылады. Сонымен қатар, АКТ-ны белсенді қолдану мұғалімдерге оқушылардың жеке өсуіне, олардың шығармашылық дамуына және т.б. мәселелерге көбірек көңіл бөлуге ықпал етеді [1].

Қазіргі заман мұғалімі өз жұмысында қажетті ақпаратты іздеу, оқытудың дидактикалық құралдарын әзірлеу және оқу мен сыныптан тыс сабақтарды ұйымдастыру үшін ақпараттық технологиялардың мүмкіндіктерін толық пайдалануы керек. Мұғалімдердің цифрлық сауаттылығын арттыру басты мәселеге айналғаны сөзсіз. Цифрлық білім беру ресурстарын пайдалана отырып, әсіресе интернет-технологиялар базасында оқу курстарын құру және ұйымдастыру оңай емес әдістемелік және технологиялық міндет болып табылады. Дегенмен, цифрлық сауаттылықты дамыту бойынша оқу-әдістемелік материалдар индустриясы әлеуметтік маңыздылығы мен олардың сұранысқа ие болуына байланысты кеңеюде [2].

Осыларға байланысты мектепте қашықтықтан оқыту жағдайында мұғалімдердің цифрлық технологияларды қолдана отырып, шығармашылық іс-әрекетті жүзеге асыру мәселесі назардан тыс қалмауы керек. Сондықтан зерттеудің мақсаты бастауыш сынып мұғалімінің қашықтықтан оқыту жағдайындағы шығармашылық іс-әрекетінің ерекшеліктерін қарастыру болып табылады.

Негізгі бөлім. Мұғалімнің жұмысы бұл ғылым, педагогикалық өнер, табиғи дарындылықтан тұратын көп қырлы әрекет. Әр түрлі жастағы баланы тәрбиелеу мен тәрбиелеуде дайындық пен мінезді өзгерту белгілі, ал барынан жаңасын жасау-шығармашылықтың белгісі. Шығармашылық – барлық іс-әрекеттің сапасының белгісі, ал шығармашыл мұғалім – басты кейіпкер болып табылады [3].

Педагогикалық мамандық өзінің сипатына, еңбек тәртібі және шарттарына, оқушылармен қарым-қатынастың сипаты және нысандарына, сондай-ақ эмоционалды-еріктік жүктемеге байланысты мұғалімнің бүкіл өмір салтына әсер етеді. Сонымен қатар, педагогикалық іс-әрекетке басқа мамандықтарға қарағанда жеке тұлғалық ерекшеліктер әсер етеді, сондықтан мұғалімнің жеке қасиеттері кәсіби жетістікке жетуде маңызды рөл атқарады.

Педагогикалық жұмыс шығармашылықсыз болмайды, өйткені кез-келген педагогикалық шешім әрқашан стандартты емес факторлардан туындауы керек. Педагогикалық шығармашылықтың ғалым, жазушы, суретшінің іс-әрекетімен көп ұқсастығы бар. Педагогикалық іс-әрекет – бұл әрдайым шығармашылық процесс.

Қазіргі әдебиетте педагогикалық шығармашылық өзгермелі жағдайларда педагогикалық мәселелерді шешу процесі ретінде түсіндіріледі. Көптеген үлгілік және стандартты емес мәселелерді шешетін мұғалім, кез-келген зерттеуші сияқты, өз қызметін эвристикалық іздеудің жалпы ережелеріне сәйкес педагогикалық жағдаятты талдау, нәтижені бастапқы мәліметтерге сәйкес жобалау, болжамды тексеру және қажетті нәтижеге жету үшін қажетті құралдарды талдау, алынған деректерді бағалау, жаңа міндеттерді тұжырымдауды жасайды. Педагогикалық шығармашылық арнайы дайындықсыз, алдыңғы ұрпақтар жинаған жалпыланған әлеуметтік тәжірибенің көрінісі болып табылатын білімсіз мүмкін емес. Тек білімді және арнайы дайындыққа ие мұғалім ғана туындаған жағдайларды терең талдауға және шығармашылық қиял мен ойша эксперимент жасау арқылы мәселенің мәнін түсіну негізінде жаңа ерекше жолдар мен оны шешудің тәсілдерін таба алады.

Көптеген педагогтар мен психологтардың еңбектерінде білім беру жүйесінде өскелең ұрпақтың қабілеттерін, оның ішінде шығармашылық қабілеттерін дамытуға үнемі назар аудару қажеттілігі туралы айтылады. Оқушыларды шығармашылыққа

үйрету мұғалім мен оқушының бірлескен іс-әрекетінде болуы керек, ал мұғалім оқу және сабақтан тыс іс-әрекеттің әртүрлі шығармашылық тәсілдерін көрсетіп қана қоймай, оларды баланың шығармашылық тәсілдер жағдайын шешуді талап ететін жағдайлар болатындай етіп ұйымдастыруы керек. Психологиялық-педагогикалық әдебиеттерді талдау негізінде оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту шарттарының бірі ретінде құзыреттілік пен педагогикалық шеберлікті қамтитын мұғалімнің кәсіби-шығармашылық іс-әрекеті анықталды.

Әдебиеттерге шолу. Қазіргі заманғы зерттеулерді талдау және педагогикалық білім беру тәжірибесі бұл мәселеге деген қызығушылықтың артып келе жатқанын көрсетеді. Білім беру саласындағы Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық құжаттарында педагогтың кәсіби даярлығына баса назар аударылған. **ҚР Білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған** мемлекеттік бағдарламасында [4] негізгі бағыттардың бірі «білім және ғылым жүйесінің кадрлық әлеуетін дамыту» болып анықталған, сондай-ақ бағдарламаны іске асыру бойынша міндеттердің бірі ретінде «5.1.1. Педагог кәсібінің жоғары мәртебесін қамтамасыз ету, педагогикалық білім беруді жаңғырту» қойылған; Педагогтың кәсіби стандартында [5] педагогикалық мамандықтың құндылығы көрсетілген.

Шығармашылық іс-әрекет мәселе бойынша зерделенген зерттеулер бұл тақырып философия саласында ертеден Сократ, Аристотель, Платон және т.б. ойшылдар еңбектерінде қарастырылғанын көрсетті [6, 7].

Шығыс ойшылдары әл-Бируни, ибн Сина, әл-Фараби, әл-Ғазалида адам қабілеттерін дамытуға назар аударған [8].

Шығармашылық іс-әрекетті ұйымдастырудың психологиялық және педагогикалық аспектілері, жеке тұлғаның шығармашылық қабілетін дамыту мәселелері Д.Векслер, Г.Айзенк, Дж. Гилфорд, Д.Б. Богоявленская, Л.А. Венгер, Л.С. Выготский, В.И. Дружинин, В.А. Крутецкий, А.Н. Леонтьев, А.Р. Лурия,

Б.М. Теплов, А.З. Рахимов, А. Қоңыратбаев, С.Тлешева, К.Жаманбаева, М.Мұхамедин және тағы басқа көптеген ғалымдар зерттеген.

Д.Б. Богоявленскаяның «Психология творческих способностей» атты оқу-әдістемелік құралында қабілет, ойлау, шығармашылық және психодиагностикаға қатысты негізгі ұғымдар мен түсініктер берілген; шығармашылық қабілеттерді түсінудегі негізгі тенденциялар, оларды қалыптастыру және баламалармен алмастыру логикасы нақты анықталған [9]. Мұнда авторлық концепция да берілген: алғаш рет шығармашылықты талдаудың біртұтас бірлігі мен шығармашылық қабілеттерді анықтаудың жарамды әдісі ұсынылды, олардың құрылымы ашылды.

Қазіргі мектеп жағдайында мұғалімді кәсіби-шығармашылық іс-әрекетке даярлаудың кейбір аспектілері Ш.Ибрагимқызы [10], Т.А. Левченко, Е.Агранович [11], А.Н. Айтымова [12] және т.б. еңбектерінде талданды, педагогтың шығармашылық және кәсіби-мәдени іс-әрекеттерін жетілдірудің өзекті мәселелері қарастырылды.

Зерттеу әдістері. Зерттеу барысында теориялық әдістер пайдаланылды. Педагогикалық білім мазмұнының әлеуметтік тапсырыс талаптарына сәйкестігін анықтау мақсатында білім беру жүйесін реттейтін Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілеріне және психологиялық-педагогикалық әдебиетке талдау жасалды.

Зерттеудің нәтижесі. Қазіргі кезде педагогикалық телекоммуникациялық технологияларды мектеп оқуына енгізу білім беру нысандарының, мазмұны мен мақсаттарының айтарлықтай өзгеруіне байланысты мүмкін болатын сапалы жаңа нәтиже алуға әкеледі. Ақпараттық білім беру ортасын едәуір кеңейту, әлемдік ақпараттық базаларға қол жеткізу оқушылардың оқуға деген ынтасының арттырады, олардың шығармашылық қабілеттерін, телекоммуникациялық дағдыларын дамытуды қамтамасыз етеді.

Мұғалімнің оқушыларды шығармашылық дағдыларға үйрету, балалардың шығармашылық қабілеттерін анықтап, оларды

одан әрі дамыту ықтималдығы оның шығармашылық әлеуетіне байланысты. Дарынды мұғалім оқушылардың шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру мен дамыту процесін жүргізеді, оқытудың әртүрлі әдістерін қолдана отырып, оларды жүйелі түрде үйлестіре отырып, балалардың психикалық сапаларын дамытып, оларды талдауға, ойлауға, оқу материалын саналы түрде зерделеуге, қорытынды жасауға, тапсырмаларды орындау кезінде жаңа әдістер мен тәсілдерді табуға және т. б. үйретеді [11, 13, 14].

Кез-келген сабақта оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға және іске асыруға бағытталған жұмысты құру кезінде мұғалім келесі қағидаларды ұстануы керек:

1) оқушылардың қабілеттерін дамытуға бағытталған заманауи педагогикалық дамыту технологияларын қолдану;

2) оқушылардың шығармашылық әлеуетін ашуға ықпал ететін білім беру ортасын жобалау және іске асыру;

3) дидактиканың негізгі мәселелеріне қатысты рефлексия жасау қабілеті: нені оқыту керек, қалай оқыту керек және неге оқыту керек;

4) ынтымақтастықты ұйымдастыра білу, т.б.

Мектепте оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту оқу іс-әрекетінде жүзеге асырылады.

Сабақта оқу іс-әрекеті барысында талдау және жинақтау, қиял мен ойлау қабілеттері, фантазия дамиды, бұл шығармашылық қабілеттердің дамуына әкеледі. Оқу іс-әрекетінде баланың шығармашылық қабілеттерін дамыту міндеттері бастауыш мектептің білім беру бағдарламасында қарастырылған.

Әдебиеттік оқу, қазақ тілі, математика және басқа да пәндер бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін көптеген мүмкіндіктерге ие. Мысалы, математикада геометрия элементтерін оқытуда әлемді көркем қабылдауға ықпал ететін көптеген материалдар бар. Геометриялық фигуралар

мен кеңістіктік қатынастарды оқуда бейнелі ойлаудың қалыптасуы өте маңызды.

Сондықтан сабақты жоспарлау кезінде оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін оқу материалының барлық мүмкіндіктерін пайдалану керек және оқушылардың шығармашылық дамуы бойынша жұмыс жасай алатын әр кезең туралы ойлану керек.

Көптеген ғалымдар мен әдіскерлер бастауыш сынып мұғалімінің негізгі міндеті – баланың шығармашылық белсенділігін ояту, оған оқу мен тәрбие процесінде пайда болатын эмоциялар мен сезімдерді өз бетінше білдіруге мүмкіндік беру деп санайды [15, 16, 17].

Бұл ұстанымдар қашықтықтан оқыту процесіне де тиесілі. Онлайн оқыту бастауыш сынып мұғалімінің ақпараттық білім беру кеңістігін құруы есебінен жүзеге асырылады. Білім беруде цифрлық білім беру ресурстарын қолдану оқушының білімін тереңдетеді, әрі сабаққа қызықтырады. Бұл платформалардың мақсаты цифрлық технологиялардың көмегімен жоғары сапалы білім беруді қамтамасыз ету болып табылады. Бұл платформалар мектеп жасындағы балалар үшін өзекті болып табылады, өйткені көрнекілік пен сапалы визуализация оқушыларға ақпаратты есте сақтау процесін жеңілдетуге мүмкіндік береді.

Сабақта ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану оқушылардың тұрақты қызығушылығын қалыптастыру, дербестігін, танымдық белсенділігі мен оқыту сапасын арттыру үшін қажетті құрал болып табылады. Сабақта АКТ-ны қолдану бастауыш сынып пәндері мен информатикадағы пәнаралық байланыстарды дамытуға, оқушылардың компьютерлік сауаттылықтарын қалыптастыруға, сабақта және үй тапсырмаларын орындау кезінде оқушылардың дербестігін дамыту, жеке тұлғаға бағытталған тәсілді іске асыруға септігін тигізеді [18]. Бастауыш сыныптың оқу үдерісінде білім беруге арналған, сонымен қатар оқушылардың шығармашылық қабілеттерін қалыптастырып, дамытуға ықпал ететін мынадай ақпараттық-

коммуникациялық технологиялар түрлерін пайдалануға болады:

– бейнесабақтар, бейнеконференциялар өткізу үшін online кездесулерге арналған платформалар;

– оқу контентін: тапсырмалар, презентациялар құруға және жеткізуге арналған құралдар,

– білім берудегі геймификация технологиялары.

Мультимедиялық интерактивті презентациялар. Бұл цифрлық білім беру ресурстарын көрнекілікті қолдану арқылы технологияны зерттеуде оқушылардың танымдық белсенділігін дамыту құралы болып табылады, бұл мұғалімге сабақта жаңа материалды логикалық, ғылыми тұрғыдан бай ақпараттық мазмұнды қолдана отырып құруға мүмкіндік береді.

Оқу бейне сабақтары (бейнероликтер). Қашықтықтан оқыту жағдайында ең тиімді құралдардың бірі оқушылардың оқуға деген ынтасының жоғары деңгейін сақтай отырып, оқу процесін қисынды, жүйелі, кешенді ұйымдастыруға мүмкіндік беретін бейнесабақтар болып табылады. Оқытуда бейнеоликтер мен бейнесабақтарды пайдалану сияқты әдістемелік әдіс зерттелетін материалды көрнекі етуге мүмкіндік береді және оқушылардың өз бетімен біліп алып, дайындалуының жетекші құралы бола алады [19].

Білім беруде цифрлық білім беру ресурстарын оңтайлы қолдануда ең бірінші цифрлық білім беру ресурстарының жиынымен танысып керекті технологияларды іріктеп алып қолданған дұрыс. Цифрлық білім беру ресурстары мұғалімге сабақты дайындау процесінде көмек көрсету; сабақ барысындағы көмектесу; оқушыларға үй тапсырмасын орындауда көмек көрсету.

Мұғалімнің сабаққа дайындығы мен сабақты тиімді өткізуіне келесідей жағдайлар оң әсерін тигізеді: цифрлық ресурстарды қолдана отырып сабақты дайындау; пән бойынша қосымша ақпараттың мол болуы; цифрлық білім беру ресурстарының көмегімен ақпаратты тиімді іздестіру; шығармашылық жұмыстар жасау; ғаламтордың көмегімен өзге мұғалімдермен тәжірибе алмасу; сабақтарда мультимедиялық проектор көмегімен дайындалған цифрлық ресурстарды оқушыларға көрсету; оқушыларды онлайн тестілеу және білімдерін бағалау. Цифрлық білім беру ресурстары оқушылардың үй тапсырмаларын орындауына ақпаратты жаңаша көрсете отырып, презентациялар мен қосымша ақпараттың молдығы мен қолжетімділігімен оқушыларды пәнге қызықтырады. Оқушылардың заманауи ақпараттық технологиялармен жұмыс істеуді меңгеріп жұмыс істеуін қалыптастырады [20].

Оқушыларға оқу қызықты болуы үшін, бастауыш сынып мұғалімдері өздерінің ақпараттық мәдениетін жоғарылатып отыруы қажет. Мұғалім дәстүрлі және заманауи оқыту әдістерінің дағдыларын біріктіруі керек. Мысалы, бастауыш мектепте математика сабақтарында цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану әртүрлі кезеңдерінде әр түрлі деңгейдегі оқушылардың жұмысын жандандыруға мүмкіндік береді. Негізгі формулалары, анықтамалары, сызбалары, суреттері бар презентациялар, видеосабақтарды пайдалануға болады.

Төмендегі кестеде математика пәнінен 3-сыныпқа арналған қысқа мерзімді жоспар ұсынылған.

өнімді тест, кроссворд немесе сауалнама түрінде пайдалануға мүмкіндік береді. Дайын материалдар оқушыға сілтеме түрінде жіберіледі. Бақылаудың барлық нәтижелерін мұғалім өзінің жеке кабинетінен көре алады.

Тақырыпты ашу үшін оқушыларға YouTube интернет желісінен видеосабак ұсынылады. Видеосабактан оқушылар барлық сағат түрлерімен танысады. Видеосабактан оқушылар сағат түрлерін өз көздерімен көріп, түсініктері қалыптасады.

Сабак материалдары толығымен Padlet онлайн тақтасында алдын-ала дайындалып, сабаққа қажетті ресурстарды оқушылар назарына ұсыну өте тиімді. Виртуалды тақта (онлайн тақта) – ол дегеніміз әрбір білім алушылардың өздерінің жеке жасаған жұмыстарын тақтаға сақтап қоюға, басқа оқушылармен бөлісуге, сонымен қатар, мұғалімге әрбір білім алушының жасаған тапсырмаларын тексеріп, білім алушылардың дайындаған жұмыстарына баға бере алады. Padlet виртуалды тақтасында мұғалімдер білім беру үдерісінде қажетті кез-келген тапсырмаларын, ақпараттарды сақтап, оқушылардың назарына ұсына алады. Мұғалімдер Padlet виртуалды тақтасының көмегімен қажетті ақпараттарды оқушыларға көрсете алады. Мысалы: оқу материалдарына презентациялар, суреттер, аудио және видео материалдарды орналастыруға мүмкіндік береді. Оқушылар немесе студенттерге электронды түрде оқу материалдарын онлайн-тақтаға орналастырып, виртуалды кеңістікте жұмыс істеген тиімді.

Padlet сервисі – бүгінде виртуалды тақталарды құрудың ең танымал онлайн құралдарының бірі болып табылады.

Padlet сервисінің қызметі ақысыз және оның орысша аударылған түрі де бар. Бұл сервиспен жұмыс жасау өте жеңіл, әрі кез-келген қолданушы бұл платформаны жылдам меңгеріп ала алады. Платформаға қосылып кез-келген қолданушы жұмысын жасай алады [21].

Quizizz – бұл викториналар жасауға және өткізуге немесе каталогтан таңдалған дайын викториналарды пайдалануға мүмкіндік беретін ақысыз онлайн-білім беру қызметі [22].

Сабакты қорытындылау үшін Quizizz арқылы оқушылардан өтілген тақырып

бойынша шағын тест алуға болады. Тест сұрақтары алдын-ала дайындалып, сабақ соңында оқушыларға сілтемесі жіберіледі. Берілген сілтемемен өтіп, бірден тест сұрақтарына жауап беруге болады. Тест нәтижесі мұғалімнің жеке кабинетінде көрініп тұрады.

Қорытынды. Бүгінгі таңда әр мұғалім цифрлық технологияларды қолдана отырып, оқу сабағын дайындап, өткізе алуы керек, өйткені ол мұғалімге сабақты қызықты етуге мүмкіндік береді. Білім беру процесінде цифрлық технологияларды қолдану оқушының сабақта пассивті тындаушыдан белсенді қатысушысына айнала алады [23].

Осылайша, қашықтықтан және дәстүрлі оқытуда қолдану үшін цифрлық білім беру ортасын құру қашықтықтан оқыту технологиялары арқылы ұйымдастырушылық педагогикалық жағдай жасауға мүмкіндік береді.

Қазіргі кезеңде республикада білім беру-дің барлық деңгейлерінде, әсіресе мектепте оқыту кезеңінде қашықтықтан оқытуды сапалы ұйымдастыру мәселелері белсенді түрде талқылануда. Қашықтан білім беруді тиімді жүзеге асыруға мұғалімдерді даярлауды жүзеге асыру мәселесі ең өзекті мәселелердің бірі болып қала береді.

Бұл мәселені шешу қажеттілігі нақты білім беру тәжірибесінің талаптарына және қашықтықтан оқыту жағдайында оқушылардың шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру мен дамытуда белгілі бір проблемалардың болуына да байланысты. Мұғалімдер арасында мұндай қиындықтардың пайда болуы көбінесе олардың жалпы ақпараттық және дидактикалық күзіреттілігінің жеткіліксіз қалыптасуымен анықталады. Сондықтан мұғалімдерді қашықтықтан білім беру жағдайындағы кәсіби-шығармашылық іс-әрекетке теориялық және практикалық дайындау қажет. Қазақтың көрнекті жазушысы Жүсіпбек Аймауытов та сабақ беруде жай шеберлік қана емес, үнемі жаңашыл әдістер қолдану қажеттігіне назар аударған.

Осыған байланысты қашықтықтан оқыту жағдайында кәсіби-шығармашылық іс-әрекетке бағытталған мұғалімдерді даярлау мәселесін мұқият зерттеу орынды болып көрінеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- [1] Майлыбаева Г.С., Сейтбатталова А.С., Жолтаева Г.Н., Жанатбекова Н.Ж. және т.б. Психолого-педагогическое сопровождение подготовки будущих педагогов к дистанционному обучению учащихся. – Алматы, 2021. – 160 с.
- [2] Жанатбекова Н.Ж., Майлыбаева Г.С., Мейрамбек Ә.М., Жолтаева Г.Н., Сарсекулова Д.М. және т.б. Қашықтықтан оқыту жағдайында қолданылатын цифрлық білім беру ресурстары. – Алматы, 2021. – 177 б.
- [3] Сұлтанова Ғ.Т., Қақпанбаева Н.М. Жас маманның педагогикалық шеберлігін, кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру. Оқу-әдістемелік құрал. Қарағанды, 2021. – 146 бет.
- [4] Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 988 қаулысымен бекітілген. [Электрон.ресурс]. – 2019. – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000988>.
- [5] Педагогтің кәсіби стандарты. «Атамекен» ҚР Ұлттық кәсіпкерлер палатасының Басқарма төрағасының 2017 жылғы 8 маусымдағы № 133 бұйрығына қосымша. [Электрон.ресурс]. – 2017. – URL: https://atameken.kz/uploads/content/files/ПСПедагог_каз.pdf (дата обращения)
- [6] Убогая Н.В. Развитие творческих способностей школьников в процессе обучения английскому языку: Дис. канд. пед. наук:13.00.01. – Воронеж: 2002. – 155 с.
- [7] Философия творчества /РАН. ИФ. Сектор философских проблем творчества. Ред. кол.: Смирнова Н.М., гл. ред. и др. – М.: ИИнтеЛЛ, 2016. – 314 с.
- [8] Джурицкий А.Н. История педагогики и образования. – М.: Юрайт, 2013. – 676 с.
- [9] Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей. - М.: «Академия», 2002. - 320 с.
- [10] Ибрагимқызы Ш. Ғылыми зерттеу іс-әрекеті арқылы болашақ мамандардың педагогикалық шығармашылығын қалыптастыру жүйесі // Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті ХАБАРШЫ «Педагогика ғылымдары» сериясы, №1(61), 2019 ж. –Б.146-151.
- [11] Левченко Т.А., Агранович Е. Творческая компетентность как компонент профессионального мастерства педагога. // Вестник КазНПУ им.Абая. Серия «Педагогические науки», №1(53), 2017. –С.120-127.
- [12] Айтымова А.Н. Педагогтың шығармашылық және кәсіби-мәдени іс-әрекеттерін жетілдірудің өзекті мәселелері // М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің хабаршысы, №3(32). 2016. –Б.13-18.
- [13] Қалтаева Г.К., Бекмағамбетов А.Ж. Инновациялық білім беру жағдайындағы педагогтың кәсіптік іс-әрекеті. //Педагогика және психология. №1(30), 2017. -Б.129-134.
- [14] Нуриев М.А., Советканова Д.М., Айнақұлова А.М. Заманауи педагогтың тұлғалық болмысы // Педагогика және психология. №2(35), 2018. -Б.18-25.
- [15] Развитие творческих способностей младших школьников / Л. В. Агеева, Н. А. Шелякина, Е. А. Астафьева [и др.]. // Педагогика сегодня: проблемы и решения : материалы I Междунар. науч. конф. — Чита: Издательство Молодой ученый, 2017. — С. 79-82.
- [16] Sawyer K. A Call to Action: The Challenges of Creative Teaching and Learning . Teachers College Record 117(10) University of North Carolina at Chapel Hill . 7 October 2015. doi:10.1177/016146811511701001
- [17] Lapeniene D., Dumciene A. Teachers' Creativity: Different Approaches and Similar Results. Proceedings - Social and Behavioral Sciences 116 (2014). pp. 279 - 284. 1877-0428 © 2013. Published by Elsevier Ltd. Open access under CC BY-NC-ND license. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.01.208 ScienceDirect 5th World Conference Educational Sciences 2013. Kaunas, Lithuania
- [18] Горельцева Е.В. Электронные образовательные платформы как средство повышения качества обучения. [https://nsportal.ru/shkola/matematika/library/2020/02/24/elektronnye-obrazovatelnye-platformy-kak-sredstvo-povysheniya?](https://nsportal.ru/shkola/matematika/library/2020/02/24/elektronnye-obrazovatelnye-platformy-kak-sredstvo-povysheniya) (дата обращения: 19.05.2022).
- [19] Сергеева А.А. Потенциал использования цифровых образовательных ресурсов в условиях дистанционного обучения технологии в школе. В сборнике: Цифровое образование: новая реальность. Сборник материалов Всероссийской научно-методической конференции с международным участием. Чебоксары, 2020. С. 156-158.
- [20] Абилхасимова А.Е. Цифрлық білім беру ресурстарын білім беру үдерісінде қолдану. //Молодой

ученый. – 2020. – №14 (304). – С.292-295. – URL: <https://moluch.ru/archive/304/68503/> (дата обращения: 19.05.2022).

[21] https://translated.turbopages.org/proxy_u/en-ru.ru.a8ad8694-6252a506-19b26a3a-74722d776562/https/en.wikipedia.org/wiki/Padlet (дата обращения: 19.05.2022).

[22] Адушкина Н.А. Методические рекомендации «Quizizz.com - сервис для создания уроков, опросов и викторин». – Ульяновск, 2021. <https://infourok.ru/metodicheskie-rekomendacii-quizizz-com-servis-dlya-sozdaniya-urokov-oprosov-i-viktorin-5393171.html?> (дата обращения: 19.05.2022).

[23] Татаринова О.С., Шайдуллин Б.Р., Шумилова А.А. Внедрение цифровых технологий в современную образовательную организацию посредством дистанционного обучения. В сборнике: сборник статей II Международной научно-практической конференции. – Петрозаводск, 2022. – С. 16-21.

References:

[1] Mailybaeva G.S., Seitbatalova A.S., Zholtaeva G.N., Zhanatbekova N.Zh. zhәне t.b. Psikhologopedagogicheskoe soprovozhdenie podgotovki budushchikh pedagogov k distantsionnomu obucheniyu uchashchikhsya. – Almaty, 2021. – 160 s.

[2] Zhanatbekova N.Zh., Mailybaeva G.S., Meirambek Ә.М., Zholtaeva G.N., Sarsekulova D.M. zhәне t.b. Қашықтықтан оқыту зһардаиында қолданылатын tsifirlyқ bilim беру resurstary. – Almaty, 2021. – 177 b.

[3] Сылтанова F.T., Қакпанбаева N.M. Zhas маманнұң pedagogikalық шеберligin, kәsibi қызыrettiligin қалыptastyru. Оқу-әdistemelik құрал. Қарағанды, 2021. – 146 bet. Levchenko T.A., Agranovich E. Tvorcheskaya kompetentnost' kak komponent professional'nogo masterstva pedagoga. // Vestnik KazNPU im.Abaya. Seriya «Pedagogicheskie nauki», №1(53), 2017. –S.120-127.

[4] Қазақстан Respublikasynda bilim berudi zhәне ғылымды damytudың 2020-2025 zhyldarға арналған мемлекettik бардарlamasy: Қазақстан Respublikasy Ykimetiniң 2019 zhylyғы 27 zheltokсандары № 988 қaulysymen bekitilgen. [Elektron.resurs]. – 2019. – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000988>.

[5] Pedagogtiң kәsibi standarty. «Atameken» ҚР Ұлттық kәsipkerler palatasynың Baskарma төрағасынұң 2017 zhylyғы 8 mausymдары № 133 бұjрығына kosymsha. [Elektron.resurs]. – 2017. – URL: https://atameken.kz/uploads/content/files/PSPedagog_kaz.pdf

[6] Ubogaya N.V. Razvitie tvorcheskikh sposobnostej shkol'nikov v processe obucheniya anglijskomu yazыku: Dis. kand. ped. nauk:13.00.01 . – Voronezh: 2002. – 155 s.

[7] Filosofiya tvorchestva. / RAN. IF. Sektor filosofskikh problem tvorchestva. Red. kol.: Smirnova N.M., gl. red. i dr. – M.: PntELL, 2016. – 314 s.

[8] Dzhurinskij A.N. Istoriya pedagogiki i obrazovaniya. –M.: Yurajt, 2013. – 676 s.

[9] Bogoiavlenskaia D.B. Psihologiya tvorcheskikh sposobnostei. -M.: «Akademna», 2002. – 320 s.

[10] Ibragimқызу SH. Ғылыми zertteu is-әreketi арқылы bolashaқ мамандардұң pedagogikalық shyғarmashylyғын қалыptastyru zhүjesi. // Abaj atyndары Қазақ ұлттық pedagogikalық universiteti HABARSHY «Pedagogika ғылымдары» seriyasy, №1(61), 2019 zh. –B.146-151.

[11] Levchenko T.A., Agranovich E. Tvorcheskaya kompetentnost' kak komponent professional'nogo masterstva pedagoga. // Vestnik KazNPU im.Abaya. Seriya «Pedagogicheskie nauki». №1(53), 2017. –S.120-127.

[12] Ajtymova A.N. Pedagogtың shyғarmashylyқ zhәне kәsibi-mәdeni is-әreketterin zhetildirudiң өзekti мәseleleri //M.Қozybaev atyndары Soltystik Қазақстан мемлекettik universitetiniң habarshysy, №3(32). 2016. –B.13-18.

[13] Қалтаева G.K., Bekмағambetov A.Zh. Innovatsiyалық bilim беру zһардайындары pedagogtың kәsiptik is-әreketi. //Pedagogika zhәне psikhologiya. №1(30), 2017. -B.129-134. Nuriev M.A., Sovetkanova D.M., Ainakulova A.M. Zamanaui pedagogtың tұлғалық bolmysy //Pedagogika i zhәне psikhologiya. №2(35), 2018. -B.18-25.

[14] Nuriev M.A., Sovetkanova D.M., Ajnakulova A.M. Zamanaui pedagogtың tұлғалық bolmysy //Pedagogika i zhәне psikhologiya. №2(35), 2018. -B.18-25.

[15] Razvitie tvorcheskikh sposobnostei mladshikh shkol'nikov /L. V. Ageeva, N.A. Shelyakina, E.A. Astaf'eva [i dr.] //Pedagogika segodnya: problemy i resheniya : materialy I Mezhdunar. nauch. konf. — Chita: Izdatel'stvo Molodoi uchenyi, 2017. — S. 79-82.

[16] Sawyer K. A Call to Action: The Challenges of Creative Teaching and Learning. Teachers College Record 117(10) University of North Carolina at Chapel Hill. 7 October 2015. DOI:10.1177/016146811511701001

[17] Lapeniene D., Dumciene A. Teachers' Creativity: Different Approaches and Similar Results. Proceedings - Social and Behavioral Sciences 116 (2014). pp. 279 - 284. 1877-0428 © 2013. Published by Elsevier Ltd. Open access under CC BY-NC-ND license. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.01.208 ScienceDirect 5th World Conference Educational Sciences 2013. Kaunas, Lithuania.

[18] Gol'tseva E.V. Elektronnye obrazovatel'nye platformy kak sredstvo povysheniya kachestva obucheniya. <https://nsportal.ru/shkola/matematika/library/2020/02/24/elektronnye-obrazovatelnye-platformy-kak-sredstvo-povysheniya>

[19] Sergeeva A.A. Potentsial ispol'zovaniya tsifrovyykh obrazovatel'nykh resursov v usloviyakh distantsionnogo obucheniya tekhnologii v shkole. V sbornike: Tsifrovoe obrazovanie: novaya real'nost'. Sbornik materialov Vserossiiskoi nauchno-metodicheskoi konferentsii s mezhdunarodnym uchastiem. Cheboksary, 2020. S. 156-158.

[20] Abilkhasimova, A. E. Tsifrlық bilim beru resurstaryn bilim beru үderisinde қoldanu. //Molodoi uchenyi. – 2020. – №14 (304). – S.292-295. – URL: <https://moluch.ru/archive/304/68503/>

[21] https://translated.turbopages.org/proxy_u/en-ru.ru.a8ad8694-6252a506-19b26a3a-74722d776562/https/en.wikipedia.org/wiki/Padlet

[22] Adushkina N.A. Metodicheskie rekomendatsii «Quizizz.com - servis dlya sozdaniya urokov, oprosov i viktorin». -Ul'yanovsk, 2021. <https://infourok.ru/metodicheskie-rekomendacii-quizizz-com-servis-dlya-sozdaniya-urokov-oprosov-i-viktorin-5393171.html>

[23] Tatarinova O.S., Shaidullin B.R., Shumilova A.A. Vnedrenie tsifrovyykh tekhnologii v sovremennuyu obrazovatel'nyuyu organizatsiyu posredstvom distantsionnogo obucheniya. V sbornike: sbornik statei II Mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi konferentsii. Petrozavodsk, 2022. S. 16-21.

FTAMP 14.35.01

10.51889/2077-6861.2023.1.30.008

A.B. САРСЕНБАЕВ¹, А.С. АБДИРАЙЫМОВА¹, Г.Т. ЖҰМАШ^{2}*

¹*Логистика және көлік академиясының (Алматы, Қазақстан)*

²*Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті (Алматы, Қазақстан)*
*a.sarsenbaev@alt.edu.kz, a.abdiraiymova@alt.edu.kz, gau_konirat@mail.ru**

«ҚОҒАМҒА ҚЫЗМЕТ ЕТУ» ПӘНІН АКАДЕМИЯЛЫҚОРТАҒА БЕЙІМДЕУ (АҚШ колледждерінің тәжірибесімен)

Аңдатпа

Бұл мақалада қоғамға қызмет ету туралы негізгі түсініктер және пән ретінде басқа бағыттармен байланысы пәнаралық деңгейде қарастырылады. Сонымен қатар, қоғамға қызмет ету бағытының іргелі зерттеулермен байланысы, теориялық негізі, пән ретінде дамуы, басқа пәндердің арасындағы ерекшелігі және тәжірибе жүзінде қолдануы мәселесі баяндалады. Оқытушыларға «Қоғамға қызмет етуге» оқытудың қолданыстағы жүйесіне біріктіре алатын ақпараттар мен ресурстар ұсынылған. Қоғамға қызмет ету – «оқу – таңдау жасау – қызмет ету» тендеуі бойынша жүру қажет. Себебі, осы пәнді өтетін білімгерлер өздеріне әртүрлі дағдылар мен іскерлік қасиеттерді жинақтай отырып, мансабы мен қызметі барысында қажет болатын гуманитарлық дағдыларды бойына сіңіре түседі. Мақала шетелдік жабық дереккөздері (университет оқытушылары мен білімгерлеріне ғана тиесілі) арқылы жазылғандықтан, ол ресурстарға қол жеткізе алмайтын, осы мәселеге қызығып, қызмет көрсетуді академиялық ортаға бейімдеуге ұмтылыс жасайтын оқытушылар мен зерттеушілерге өзіндік пайдасы бар.

Түйін сөздер: педагогика, қоғамға адал қызмет ету, еріктілер жұмысы, қоғамдық ұйымдар, жоғарғы оқу орны білімгерлері, service learning, академиялық орта, мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдар, әлеуметтік топтар, пәндер байланысы.